

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Національні моделі менеджменту та кросскультурна взаємодія в
умовах глобалізації

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії

зі спеціальності 074 Публічне управління та адміністрування

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, протокол засідання кафедри № 9 від 7.04.2016

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Національні моделі менеджменту та кросскультурна взаємодія в умовах глобалізації» є формування знань про соціокультурні передумови формування, сучасний стан, тенденції та закономірності еволюції національних моделей менеджменту країн світу, потенціальні можливості та загрози в сфері міжнародної взаємодії, що породжуються їх відмінностями, перспективи інтеграції суб'єктів економічної діяльності в єдиний економічний простір, що ними визначаються.

У ході практичних занять здобувач набуває професійних компетентностей та практичних навичок роботи з вирішення прикладних задач професійної діяльності.

Відповідно до програми навчальної дисципліни «Національні моделі менеджменту та кросскультурна взаємодія в умовах глобалізації» на практичні заняття відводиться 32 години навчального часу.

Практичні заняття з навчальної дисципліни «Національні моделі менеджменту та кросскультурна взаємодія в умовах глобалізації» проводяться у навчальних аудиторіях Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

При підготовці до конкретного практичного заняття в межах виконання відповідного завдання (табл. 2.1) здобувачі готують доповіді, пишуть есе, відповідають на тестові завдання, готуються до проведення навчальних ігор, які відповідають зазначеним викладачем вимогам, та виступають з ними, пишуть складають тести, захищають підготовлені есе під час аудиторного заняття перед викладачем і аудиторією одногрупників.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання для практичних занять, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Перелік тем та завдань для практичних занять

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
Змістовий модуль I. Соціокультурні засади формування національних моделей менеджменту						
1.	Тема 1. Предмет та метод дисципліни «Національні моделі менеджменту та кросскультурна	Здатність визначати специфічні особливості національних моделей менеджменту та приймати рішення відносно врахування цієї специфіки в	1. Порівняльний менеджмент як навчальна дисципліна та елемент теорії та практики менеджменту 2. Предмет дисциплін «Національні	2		Основна: [1-3; 5]. Додаткова: [2; 6; 10] Ошибка! Источник ссылки не найден.

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідні дні ПЗ*	Література
	взаємодія в умовах глобалізації”	практичній діяльності	моделі менеджменту та кросскультурна взаємодія»			
2.	Тема 2. Культура в порівняльному менеджменті	Здатність визначати взаємозв'язок між економікою та культурою, враховувати в практичній діяльності результати сучасних досліджень національних культур господарювання, здатність визначати вплив цінностей на специфіку ділових культур, та особливості їх взаємодії в міжнародному бізнесі	1. Економіка і теорії культури 2. Сучасні дослідження національних культур господарювання 3. Цінності і класифікація ділових культур 4. Конвергенція і дивергенція в міжнародній взаємодії	4		Основна: 1-4; 5]. Додаткова: [2; 6; 10; 11]
	Тема 3. Культура і стилі керівництва	Здатність визначати і використовувати в практичній діяльності теоретичні моделі управління, побудовані на основі врахування специфіки національної культури, чинників формування стилю управління та стилів прийняття рішень	1. Теоретичні моделі управління і національна культура 2. Чинники формування стилю управління 3. Стилi прийняття рішень	4		Основна: [2; 3; 4]. Додаткова: [2; 6; 10; 11]
	Тема 4. Культура, комунікація та мотивація в національних моделях менеджменту	Здатність визначати та використовувати в практичній діяльності стилі міжкультурної комунікації, враховувати вплив на неї мовних бар'єрів та можливостей невербальної комунікації, а також формованих на основі культури національних моделей менеджменту	1. Міжкультурна комунікація та її стилі 2. Комунікація та мовні бар'єри 3. Невербальна комунікація в міжнародному бізнесі 4. Культура і національні моделі менеджменту	2		Основна: [1-3; 5]. Додаткова: [2; 6; 10; 11]
Разом за змістовим модулем І 12 годин						
Змістовий модуль II. Специфіка національних моделей менеджменту країн світу						
	Тема 5. Європейські моделі менеджменту	Здатність визначати та використовувати в практичній діяльності передумови формування європейської культури менеджменту, зокрема специфіку німецької, французької, британської, шведської, російської моделей	1. Передумови формування європейської культури менеджменту 2. Німецька модель менеджменту 3. Французька модель менеджменту 4. Менеджмент у Великобританії 5. Шведська модель	4	...	Основна: [1-4]. Додаткова: [5; 6; 9; 10; 11]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідні дні ПЗ*	Література
		менеджменту	менеджменту Російська модель менеджменту			
	Тема 6. Менеджмент США	Здатність визначати та використовувати в практичній діяльності передумови формування специфічної моделі менеджменту США, та особливості американських теорій менеджменту	1. Передумови формування специфічної моделі менеджменту США 2. Соціокультурні чинники специфіки поглядів на процеси управління. 3. Американські теорії менеджменту. Спільні риси 4. Науковий менеджмент 5. Концепція людських ресурсів 6. Біхевіористський підхід	2	...	Основна: [1-4]. Додаткова: [3; 4; 6; 10; 11]
	Тема 7. Моделі менеджменту країн Сходу	Здатність визначати та використовувати в практичній діяльності передумови формування та специфічні риси східних концепцій менеджменту, в тому числі японської, китайської, корейської моделей менеджменту	1. Конфуціанські витоки східних концепцій менеджменту 2. Японська модель менеджменту 3. Китайська модель менеджменту 4. Корейська модель менеджменту	2		Основна: [1-3]. Додаткова: [1; 6-8; 10; 11]
	Тема 8. Кросскультурний менеджмент	Здатність визначати та використовувати в практичній діяльності зв'язок та відмінності між національними та корпоративними культурами, міжнародним та транснаціональним менеджментом, приймати дієві рішення стосовно розв'язання міжкультурних суперечностей	1. Національні культури і корпоративна культура 2. Міжнародний та транснаціональний менеджмент 3. Розв'язання міжкультурних суперечностей	2		Основна: [2; 3; 5]. Додаткова: [6; ; 10; 11]
Разом за змістовим модулем II 10 годин						
Разом за навчальною дисципліною 22 години						

*ПЗ – програмне забезпечення

3. ТИПОВИЙ ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 2 Тема 2. Культура в порівняльному менеджменті

Мета заняття: формування здатності визначати взаємозв'язок між економікою та культурою, враховувати в практичній діяльності результати сучасних досліджень національних культур господарювання, визначати вплив цінностей на специфіку ділових культур, та особливості їх взаємодії в міжнародному бізнесі

5. Основні теоретичні відомості: розуміння взаємозв'язку між економікою, і культурою та сутності й значенням теорій культури, знання сучасних дослідження національних культур господарювання, розуміння впливу цінностей на можливі варіанти класифікації ділових культур та їх вплив на конвергенцію й дивергенцію в міжнародній взаємодії

Завдання:

Ситуаційні завдання

Завдання 1

Стереотипне завдання

Поясніть, чому на Вашу думку, критеріями, що набувають ключового значення і визначають специфіку процесів соціально-економічної інтеграції в окремих національних культурах в дослідженні Г. Хофстеда визнаються співвідношення індивідуалізм / колективізм, чоловічність / жіночність, дистанція влади, відношення до невизначеності, часу?

Хід роботи.

1. Встановлення на основі матеріалу лекційних занять зв'язку між специфічними особливостями організації економічної діяльності людини і культурою.

2. Узагальнення специфіки впливу альтернативних ціннісних орієнтацій на господарчу діяльність людини.

Очікуваний результат виконання завдання: визначення провідного значення зазначених цінностей.

Завдання 2.

Встановіть правильне співвідношення

Що з нижче перерахованого відноситься до цінностей, а що до інституцій? Розподіліть їх за відповідними групами.

Відносини з рідними, відношення до природи, дотримання правил, індивідуалізм, колективізм, морально-етичні настанови, морально-етичні правила, приватна власність, релігійні обряди, релігійні переконання, ринкові відносини, свобода преси.

Хід виконання:

1. Опрацювання теоретичного матеріалу і встановлення загальних відмінностей між цінностями та інституціями.

2. Диференціація вказаних цінностей та інституцій.

Очікуваний результат виконання завдання: формування списків цінностей та інституцій.

Завдання 3

Діагностичне завдання

Використовуючи результати дослідження господарчих орієнтацій національних культур Г. Хофстеда, визначте міру готовності і специфіку впливу на потенційну модель менеджменту представників культур південно-, північноєвропейських, англосаксонських, конфуціанських, мусульманських країн за параметрами міри пріоритету особистого або суспільного, соціальної нерівності, соціальної нестабільності і багатозначності, рівня соціального напруження, за яких суб'єкти відчувають себе комфортно, міри перспективності діяльності суб'єктів.

Хід виконання:

1. Визначення особливостей ціннісних орієнтацій представників вказаних культур.
2. Аналіз потенційного впливу цих характеристик на національні моделі менеджменту.

Очікуваний результат виконання завдання: характеристика очікуваних на основі знання специфіки ціннісних орієнтацій особливостей національних моделей менеджменту.

Завдання 4

Евристичне завдання

1. Відштовхуючись від прикладу впливу ціннісних орієнтацій висока/низька дистанція влади на характер соціальної інтеграції в сім'ї, школі, на роботі, спробуйте самостійно спрогнозувати які альтернативні варіанти соціальної взаємодії в аналогічному середовищі можуть викликати індивідуалізм / колективізм, перевага мужності або жіночності, слабе або сильне запобігання невизначеності.

Хід виконання:

3. Визначення особливостей ціннісних орієнтацій представників вказаних культур.
4. Аналіз потенційного впливу цих характеристик на національні моделі менеджменту.

Очікуваний результат виконання завдання: характеристика очікуваних на основі знання специфіки ціннісних орієнтацій особливостей національних моделей менеджменту.

Завдання 4

Вкажіть “Так” чи “Ні” (Правильно / Неправильно)

1. До функцій культури відносять забезпечення наслідування досягнень попередніх поколінь; адаптацію до оточуючого середовища відтворювальної діяльності людини; соціалізацію, засвоєння норм соціальної взаємодії з метою повноцінного включення в суспільне життя; комунікацію учасників соціальної взаємодії та, на цих підставах, інтеграцію суспільства як єдиного соціального організму.
2. Теорія культурних універсалій Дж. Мердока передбачає виділення цінностей, як ключових світоглядних характеристик, ядра культури, що справляють визначальний вплив на поведінку суб'єктів господарювання.

3. Якщо інститути відбивають об'єктивовані соціальною реальністю відношення суб'єкта до явищ оточуючого світу, то цінності задають норми міжсуб'єктних відносин.

Хід роботи.

1. Визначення місця відповідних положень в теоретичному матеріалі теми.

2. Критична оцінювання запропонованої тези.

3. Визначення міри її достовірності.

Очікуваний результат виконання завдання: Згода або незгода із запропонованим твердженням.

Навчальна гра

1. Навчальну гру пропонується провести у **формі діагностичного тестування готовності до ефективної взаємодії з представниками іншої культури в умовах життя за кордоном та обговорення його результатів.**

2. Кожному студенту пропонується обрати один з кількох запропонованих варіантів реагування на поведінку представників іншої культури в різноманітних ситуаціях. Ці відповіді оцінюються за бальною системою. Предмет обговорення – яким чином одні варіанти відповіді забезпечують ефективну інтеграцію в нове культурне середовище, а інші – навпаки її гальмують.

Очікуваний результат виконання завдання: Закріплення компетенцій стосовно практичного використання знань про специфіку впливу національних культур на моделі менеджменту.

Тестові завдання

1. До рівнів регулювання діяльності людини можна віднести:

А. Безсвідоме;

Б. Досвідоме;

В. Свідомість;

Г. Підсвідоме;

Д. Надсвідоме.

2. Стабільне, об'єктивоване суб'єктивне відношення особистості до навколишнього світу, це:

А. Колективні конвенції;

Б. Інтереси;

В. Знання;

Г. Цінності;

Д. Інституціональні форми.

3. Активна спрямованість свідомості та активності людини на духовні та матеріальні явища, що є збудниками мотивів діяльності:

А. Культурні універсалії;

Б. Інтереси;

В. Інституціональні форми;

Г. Цінності;

Д. Інституціональні функції.

4. Концепцію культурних універсалій запропонував:

- А. Г. Хофстед;
- Б. Т. Гледвін ;
- В. Дж. Мердок;
- Г. П. Сорокін
- Д. Р. Бенедікт.

5. Яка зі світових релігій поєднує індивідуалізм в духовній сфері з підкоренням колективному інтересу у сфері матеріального буття:

- А. Іудаїзм;
- Б. Християнство;
- В. Іслам;
- Г. Буддизм, індуїзм;
- Д. Конфуціанство.

6. Співвідношення в національних культурах цінностей традиційне / секулярно-раціональне, виживання /самоактуалізація досліджує:

- А. Ф. Тромпенаарс;
- Б. Е. Холл;
- В. Ш. Шварц;
- Г. Р. Інглхарт;
- Д. Г. Хофстед.

8. Який з перерахованих критеріїв соціальної інтеграції характеризує її з точки зору міри соціальної нестабільності і багатозначності за яких суб'єкти відчують себе цілком комфортно:

- А. Співвідношення індивідуалізм/колективізм;
- Б. Дистанція влади;
- В. Мужність / Жіночність;
- Г. Запобігання невизначеності;
- Д. Довгострокова орієнтація (конфуціанський динамізм)?

Пояснення щодо розв'язання

Кожне тестове завдання включає п'ять варіантів відповіді і може мати лише одну або чотири правильних відповіді. Усі тестові завдання з дисципліни «Міжнародна економічна інтеграція» складено таким чином, що в жодному з них не може бути двох або трьох правильних відповідей.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Виконання кожного завдання для практичних занять оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до практичних занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для практичних занять	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Сума балів
	ЗПЗ1	ЗПЗ2	ЗПЗ3	ЗПЗ4	ПМК	ЗПЗ5	ЗПЗ6	ЗПЗ7	ЗПЗ8	ПМК	
Максимальна кількість балів	3	3	3	3	10	3	3	3	3	10	54

ЗПЗ – завдання для практичних занять.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності здобувача та іншої академічної документації.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

5.1. Основна

1. Липов В. Институциональная комплементарность социально–экономических систем / В. Липов. – Х. : Изд–во ХНУ им. В. Н. Каразина, 2011. – 484 с.

2. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль 1. Світова система господарювання. Навчально-практичний посібник. – К. : Професіонал, 2008. – 368 с. Гриф МОН

3. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Практикум. Навчально-практичний посібник. – К. : Професіонал, 2009. – 336 с. Гриф МОН

4. Липов В.В. Міжнародна економіка: структурно-цивілізаційні основи розвитку. – Х.: Вид-во ХНЕУ, 2007. – 208 с.

5. Мясоєдов С. Основы кросскультурного менеджмента. Как вести бизнес с представителями других стран и культур / С. Мясоєдов, - М. : Дело, 1015. – 256 с.

5.2. Додаткова

1. Вайтхил А. Японская система менеджмента / А. Вайтхил. – М. : Интернет-трейдинг, 2006. – 258 с.

2. Гестеланд Р. Кросс-культурное поведение в бизнесе: практика общения и ведения бизнеса в различных национальных культурах / Р. Гестеланд. – Днепропетровск : Баланс-клуб, 2003. – 274 с.

3. Грейсон Дж. Мл. Американский менеджмент на пороге XXI века / Дж. Грейсон мл, К. О’Делл. – М. : Экономика, 1991. – 320 с.

4. Кочетков Г. Корпорация. Американская модель / Г. Кочетков, В. Супян. – М СПб. : Питет, 2005. – 320 с.

5. Кэлф Д. Новая европейская бизнес-модель / Д. Кэлф. – М. : Вершина, 2007. – 288 с.

6. Льюис Р. Столкновение культур. Путеводитель для всех, кто делает бизнес за границей / Р. Льюис. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 640 с.

7. Малявин В. Китай управляемый. Старый добрый менеджмент / В. Малявин. – М. : Европа, 2005. – 304 с.

8. Оу И. Японский менеджмент. Прошлое, настоящее и будущее / И. Оу. – М. : Эксмо, 207. – 160 с.

9. Прохоров А. Русская модель управления / А. Прохоров. – М. : Эксмо, 2007. – 384 с.

10. Тромпенаарс Ф. Национально-культурные различия в контексте глобального бизнеса / Ф. Тромпенаарс, Ч. Хампден-Тернер. – Мн. : Попури, 2004. – 528 с.

11. Холден Н. Кросс-культурный менеджмент: Концепция когнитивного менеджмента / Н. Холден. – М. : ЮНИТИ, 2005. – 384 с.

5.3. Ресурси Інтернет

1. Всесвітній банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.worldbank.org.

2. Європейська комісія. Сторінка новин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://europa.eu.int/news.en.htm>.

3. Євростат [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://europa.eu.int/en/comm/eurostat>.

4. Інститут міжнародної економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.iie.com.

5. Міжнародна торгова палата [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.iccwbo.org.

6. Міжнародна фінансова корпорація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ifc.org.
7. Міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.imf.org.
8. ОЕСР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.oecd.org.
9. ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.un.org.
10. ОПЕК [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.opec.org.
11. Світова організація торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wto.org.
12. ЮНІДО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unido.org.
13. ЮНКТАД [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.unctal.org.